

Nâng cao kỹ năng viết tiếng Việt cho lưu học sinh Lào tại Trường Đại học Hạ Long

Hà Ngọc Yến*

*ThS, Khoa Sư phạm - Trường Đại học Hạ Long

Received: 9/4/2023; Accepted: 13/24/2023; Published: 12/5/2023

Abstract: On the basis of determining the current status of Vietnamese writing skills of Laotian students at Ha Long University, the article proposes measures aiming at overcoming the shortcomings and limitations of the program, materials for teaching Vietnamese writing skills, improving the teaching capacity of Vietnamese writing skills for teachers, improving Vietnamese writing skills for Laotian students... in order to contribute to improving Vietnamese writing skills in particular, improving the quality of Vietnamese language training at Ha Long University in general.

Keywords: Measures, skills, writing, Vietnamese, international students, Laos.

1. Đặt vấn đề

Thực hiện nhiệm vụ chính trị của tỉnh Quảng Ninh, hơn 10 năm nay, Trường Đại học Hạ Long đã thực hiện nhiệm vụ đào tạo tiếng Việt cho các lưu học sinh Lào ba tỉnh Luangphabang, Xayabuly, Huaphan trong 10 tháng để các em tiếp tục học chương trình đại học tại các trường chuyên nghiệp trên địa bàn tỉnh Quảng Ninh. Trong quá trình học, lưu học sinh Lào phải học đồng thời bốn kỹ năng: nghe, nói, đọc, viết. Kết thúc chương trình học, lưu học sinh phải đạt bậc 4 (tính theo Khung năng lực tiếng Việt dành cho người nước ngoài) mới đủ điều kiện học tiếp bậc đại học tại Việt Nam. Trong quá trình học tiếng Việt, bốn kỹ năng luôn được giáo viên lồng ghép kết hợp và thực hiện đầy đủ trong các nội dung, hình thức bài dạy. Kỹ năng viết đối với lưu học sinh Lào là một kỹ năng đòi hỏi cao khả năng tư duy, sự tổng hợp kiến thức ở tất cả các phương diện ngôn ngữ (ngữ âm, từ vựng, ngữ pháp), hiểu biết xã hội, ... Do đó, người dạy cần xác định rõ thực trạng và đề xuất những biện pháp phù hợp để chất lượng viết tiếng Việt cho lưu học sinh Lào tại Trường Đại học Hạ Long đạt kết quả cao nhất.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng kỹ năng viết tiếng Việt của lưu học sinh Lào tại Trường Đại học Hạ Long

Việc đào tạo tiếng Việt cho lưu học sinh Lào hiện nay được căn cứ theo Chương trình đào tạo tiếng Việt từ bậc 1 đến bậc 4 cho người nước ngoài, do Trường Đại học Hạ Long ban hành năm 2022. Chương trình này đã khắc phục những hạn chế trong việc phân bổ thời lượng, nội dung, chương trình giảng dạy trước kia. Tuy nhiên, lượng tiết tổng thể cho phần Luyện

tập chưa phân định rõ lượng tiết cụ thể cho 4 kỹ năng. Việc ôn luyện này thường do các giảng viên giảng dạy thống nhất và thường chia đều cho các kỹ năng. Trên thực tế, kỹ năng viết là kỹ năng yêu cầu cao về sự tổng hợp các mặt kiến thức ngữ âm, từ vựng, ngữ pháp cùng khả năng tư duy, diễn đạt,... vì thế đòi hỏi rất nhiều thời gian để lưu học sinh có thể hiểu, vận dụng và thực hành. Qua khảo sát sơ bộ ban đầu, 95% lưu học sinh Lào đã từng học tiếng Việt đều cho rằng kỹ năng viết là một kỹ năng khó. 80% lưu học sinh cho rằng bản thân đã phải dành thời gian học kỹ năng viết nhiều hơn các kỹ năng khác. 90% lưu học sinh cảm thấy lo lắng trước mỗi kì thi kiểm tra kỹ năng Việt. Kết thúc kì thi Tiếng Việt Sơ cấp bậc 1, bậc 2 số lượng lưu học sinh đạt điểm khá, giỏi còn khá khiêm tốn. Thực trạng trên, theo tác giả có thể xuất phát từ một số nguyên nhân cơ bản như: sự hạn chế về tài liệu, giáo trình giảng dạy; thời lượng giảng dạy kỹ năng viết; phương pháp giảng dạy của giảng viên chưa thích ứng với đối tượng; trình độ và ý thức của lưu học sinh Lào; sự khác biệt về ngôn ngữ, văn hoá Lào - Việt...

2.2. Một số biện pháp nâng cao kỹ năng Viết tiếng Việt cho lưu học sinh Lào tại Trường Đại học Hạ Long

2.2.1. Biện pháp hướng tới việc khắc phục những tồn tại, hạn chế của chương trình, tài liệu dạy học kỹ năng viết tiếng Việt

Trên cơ sở Khung năng lực tiếng Việt dùng cho người nước ngoài (ban hành kèm theo Thông tư số 17/2015/TT-BGDĐT ngày 01 tháng 9 năm 2015 của Bộ Giáo dục và Đào tạo), Trường Đại học Hạ Long đã ban hành Chương trình đào tạo tiếng Việt từ bậc

1 đến bậc 4 cho người nước ngoài (ban hành kèm theo Quyết định số 461/QĐ-ĐHHL ngày 27 tháng 5 năm 2021 của Trường Đại học Hạ Long). Cùng với đó, lưu học sinh Lào sẽ được học tập theo bộ tài liệu Tiếng Việt Sơ cấp bậc 1, Tiếng Việt Sơ cấp bậc 2, Tiếng Việt Trung cấp bậc 3, Tiếng Việt Trung cấp bậc 4 được biên soạn theo từng cấp bậc trình độ tương ứng. Tuy nhiên, trong quá trình giảng dạy, để nâng cao hơn chất lượng kỹ năng viết - kỹ năng được đánh giá là một trong những kỹ năng khó nhất đối với người nước ngoài học tiếng Việt - theo tác giả, nên dành nhiều thời gian hơn cho kỹ năng viết và giảm tải một số nội dung học tập để phù hợp với lưu học sinh Lào đặc biệt là giai đoạn đầu mới làm quen, học tập tiếng Việt; phân chia rõ hệ thống các bài luyện tập phối hợp các kỹ năng nghe - nói - đọc - viết theo các hình thức học cá nhân - nhóm cả ở trên lớp và tự học ở nhà.

2.2.2. Biện pháp nâng cao năng lực dạy học kỹ năng viết tiếng Việt cho người dạy

Người giáo viên có vai trò rất quan trọng trong việc hướng dẫn, rèn luyện để nâng cao kiến thức, kỹ năng cho người học. Ngoài việc nắm vững và vận dụng được các phương pháp sư phạm **nói chung, coi** phương pháp giảng dạy tiếng Việt cũng như là một ngoại ngữ nói riêng thì người giáo viên cũng cần có ý thức vận dụng, tích hợp linh hoạt sáng tạo các phương pháp vào quá trình dạy học kỹ năng viết, đặt người học vào vị trí trung tâm để quá trình rèn luyện kỹ năng viết có tính thiết thực với từng đối tượng hơn. Muốn vậy, giáo viên không chỉ có những bài test kiểm tra, đánh giá năng lực viết tiếng Việt của lưu học sinh Lào mà giáo viên còn cần gần gũi, chia sẻ với điều kiện hoàn cảnh gia đình của từng lưu học sinh; tìm hiểu thêm văn hoá, phong tục đặc trưng của người Lào để tạo sự tin tưởng, xoá bỏ tâm lý lo lắng của lưu học sinh xa nhà... trên cơ sở **đó** sẽ lựa chọn những phương pháp, biện pháp tác động đến quá trình học của lưu học sinh một cách hiệu quả nhất.

Trong quá trình dạy, giáo viên cần cố gắng đặt ra những nhiệm vụ, yêu cầu phù hợp với trình độ của từng người học khiến họ không cảm thấy quá sức, mất tự tin mà nảy sinh cảm giác lo lắng. Việc giảng dạy cũng nên được tiến hành một cách linh hoạt, phối hợp nhịp nhàng giữa các kỹ năng nghe - nói - đọc - viết để người học không cảm thấy quá mệt mỏi, nhàm chán cũng như có thời gian để **ôn luyện**, vận dụng thực hành. Giáo viên cũng nên tạo

cơ hội cho người học **có cơ hội được rèn kỹ năng viết, được thể hiện mình qua các hoạt động** trong và ngoài giờ lên lớp. Chẳng hạn, khi dạy bài có chủ đề “Quê hương”, giáo viên có thể cho học sinh tự viết và tự trình bày giới thiệu về quê hương mình (thời tiết, con người, địa điểm du lịch, món ăn đặc sản, ...) bằng tiếng Việt và sử dụng các hình ảnh minh hoạ đặc trưng...

Để tốt nghiệp tiếng Việt, lưu học sinh Lào phải đạt trình độ bậc 4, do đó, để lưu học sinh Lào có kinh nghiệm thi cử và biết các dạng đề, dạng yêu cầu tương xứng với trình độ từng bậc; người dạy đánh giá được chính xác trình độ của lưu học sinh thì giáo viên cần xây dựng hệ thống bài luyện kỹ năng viết theo Chương trình đào tạo tiếng Việt từ bậc 1 đến bậc 4 cho người nước ngoài và cho người học được thực hành, kiểm tra, đánh giá thường xuyên một cách kịp thời. Hệ thống các bài luyện viết nên tăng dần theo các mức độ từ dễ đến khó như: hệ thống bài luyện viết chính tả, luyện kỹ năng dùng từ, luyện kỹ năng đặt câu, luyện kỹ năng viết đoạn văn, luyện kỹ năng viết văn bản. Hệ thống các bài luyện kỹ năng viết này cũng được phân chia theo các yêu cầu, nhiệm vụ trên lớp và ở nhà. Giáo viên sẽ kiểm tra, đánh giá, chữa bài bằng các hình thức khác nhau và công khai cho người học được biết để rút kinh nghiệm.

2.2.3. Biện pháp nâng cao kỹ năng viết tiếng Việt cho lưu học sinh Lào

Các lưu học sinh Lào ở ba tỉnh Luangphabang, Xayabuly, Huaphan sang Việt Nam học tiếng Việt hoàn toàn do Sở Giáo dục các tỉnh tổ chức thi tuyển, chọn lựa. Các lưu học sinh Lào đến từ nhiều vùng miền khác nhau, thuộc các dân tộc khác nhau nên có nhiều chênh lệch về trình độ, về khả năng nhận thức, cũng như sự năng động, tích cực trong học tập. Qua quá trình giảng dạy và quan sát, chúng tôi nhận thấy các lưu học sinh Lào học tiếng Việt tại Trường Đại học Hạ Long hiền lành, thân thiện nhưng vẫn còn một bộ phận không nhỏ các lưu học sinh chưa chăm chỉ, cố gắng trong học tập, tinh thần cầu tiến, tự giác học không cao, thấy khó khăn dễ nản lòng... dẫn đến kết quả học tiếng Việt nói chung, kỹ năng viết nói riêng chưa đạt yêu cầu như mong đợi. Đạt được mức thang 4/6 trong Khung năng lực tiếng Việt cho người nước ngoài phải là một quá trình tích lũy kiến thức và hình thành kỹ năng trong một thời gian dài. Muốn vậy, ngay từ khi bắt đầu học, giáo viên chủ nhiệm, giáo viên giảng dạy cần phải tìm mọi cách để nâng

cao ý thức và năng lực học tập cho lưu học sinh Lào, phổ biến những quy định về nề nếp, hình thức giảng dạy, học tập để lưu học sinh nắm bắt và thực hiện. Thông qua trao đổi, các em cần biết được những yêu cầu bắt buộc để có thể tiếp tục học đại học tại Việt Nam (đạt bậc 4/6), đồng thời thấy được vai trò, trách nhiệm của bản thân khi làm “cầu nối” văn hoá, hữu nghị, hợp tác giữa Việt Nam - Lào nói chung và tỉnh Quảng Ninh với ba tỉnh Luangphabang, Xayabuly, Huaphan nói riêng. Công việc này giáo viên cần phải làm một cách từ từ, linh hoạt và thường xuyên trong suốt quá trình học tập của các em.

Viết là một kỹ năng khó đòi hỏi sự vận dụng, tổng hợp các kiến thức ngữ âm, từ vựng, ngữ pháp cùng khả năng tư duy, lập luận, liên tưởng, vốn sống,... Quá trình rèn luyện kỹ năng viết cần được thực hiện theo sự chỉ dẫn của giáo viên theo từng bậc năng lực với các mức độ tăng dần từ dễ đến khó, từ ngắn đến dài, từ luyện viết từ đến luyện viết cụm từ - câu - đoạn văn - văn bản. Chẳng hạn, với luyện viết chính tả, ban đầu có thể chỉ luyện viết các âm vị/ chữ cái, về sau tăng dần viết từ/ cụm từ/ đoạn thơ ngắn/ đoạn văn xuôi/ văn bản hoàn thiện. Trong quá trình viết chính tả, đặc biệt chú ý tới các cặp âm/ vần dễ nhầm lẫn/ khó phát âm; chú ý tới hình thức trình bày các thể loại văn bản thơ/ văn xuôi, thơ tự do/ thơ lục bát/ thơ 4, 5 tiếng...

Theo chương trình hiện tại, thời gian trên lớp dành cho kỹ năng viết còn rất hạn chế, hơn nữa, một lớp học có nhiều lưu học sinh với trình độ khác nhau nên việc giáo viên theo sát, chỉ dẫn, sửa lỗi cho từng lưu học sinh cũng là một việc khá khó khăn. Do đó, để nâng cao kỹ năng này, lưu học sinh phải tự rèn luyện là chính. Việc rèn luyện qua hệ thống bài tập này cần bám sát theo hướng dẫn, thang đánh giá mà giáo viên đã ra. Thông thường với mỗi dạng bài tập, giáo viên sẽ hướng dẫn, làm mẫu một vài câu, một vài bước... phần còn lại lưu học sinh có thể áp dụng như trên và làm theo; đối với đoạn văn, bài văn, ban đầu giáo viên sẽ cho những gợi ý và viết mẫu cùng lưu học sinh. Khi người học đã hiểu được cách thức làm, giáo viên sẽ ra những dạng đề tương tự để người học vận dụng làm theo. Chẳng hạn, nếu giáo viên từng lập dàn ý và cùng học sinh viết mẫu bài văn “Giới thiệu về một địa điểm du lịch ở Việt Nam” thì người học cũng có thể căn cứ vào đó để làm bài tập vận dụng “Giới thiệu về một địa điểm du lịch (địa điểm mà bạn ấn tượng) ở quê hương bạn.”

3. Kết luận

Nâng cao chất lượng giảng dạy tiếng Việt cho người nước ngoài nói chung, nâng cao kỹ năng viết cho lưu học sinh Lào nói chung vừa góp phần thể hiện uy tín, vị thế của Trường Đại học Hạ Long vừa góp phần thực hiện nhiệm vụ chính trị giữa tỉnh Quảng Ninh với ba tỉnh Luangphabang, Xayabuly, Huaphan; thắt chặt hơn nữa tình đoàn kết, hữu nghị giữa Việt Nam và nước bạn Lào anh em. Trong quá trình giảng dạy tiếng Việt, các giảng viên luôn cố gắng tìm ra những phương pháp giảng dạy tốt nhất để người học đạt kết quả cao nhất. Kỹ năng viết là một kỹ năng khó do đó cần phải có sự vận dụng các phương pháp một cách linh hoạt, sáng tạo và phù hợp với từng đối tượng, đặc biệt là lưu học sinh Lào.

Theo chương trình hiện tại, thời gian trên lớp dành cho kỹ năng viết còn rất hạn chế, hơn nữa, một lớp học có nhiều lưu học sinh với trình độ khác nhau nên việc giáo viên theo sát, chỉ dẫn, sửa lỗi cho từng lưu học sinh cũng là một việc khá khó khăn. Do đó, để nâng cao kỹ năng này, lưu học sinh phải tự rèn luyện là chính. Việc rèn luyện qua hệ thống bài tập này cần bám sát theo hướng dẫn, thang đánh giá mà giáo viên đã ra. Thông thường với mỗi dạng bài tập, giáo viên sẽ hướng dẫn, làm mẫu một vài câu, một vài bước... phần còn lại lưu học sinh có thể áp dụng như trên và làm theo; đối với đoạn văn, bài văn, ban đầu giáo viên sẽ cho những gợi ý và viết mẫu cùng lưu học sinh. Khi người học đã hiểu được cách thức làm, giáo viên sẽ ra những dạng đề tương tự để người học vận dụng làm theo.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2015), *Thông tư 17/2015/TT-BGDĐT* ngày 01/9/2015 ban hành Khung năng lực tiếng Việt dùng cho người nước ngoài.
- [2]. Bế Thị Thu Huyền (2022), *Biện pháp nâng cao chất lượng giảng dạy tiếng Việt cho người nước ngoài tại Trường Đại học Hạ Long* (chủ nhiệm đề tài nghiên cứu khoa học).
- [3]. Nguyễn Sĩ Nam (2007), *Khảo sát lỗi ngữ pháp tiếng Việt của người nước ngoài*, Luận án Tiến sĩ.
- [4]. Ngô Bích Thu (2020), *Giáo trình Kỹ năng viết tiếng Việt dành cho người nước ngoài*, trình độ B, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
- [5]. Trường Đại học Hạ Long (2022), Bộ tài liệu *Tiếng Việt Sơ cấp 1, Tiếng Việt Sơ cấp 2, Tiếng Việt Trung cấp 3*.